

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

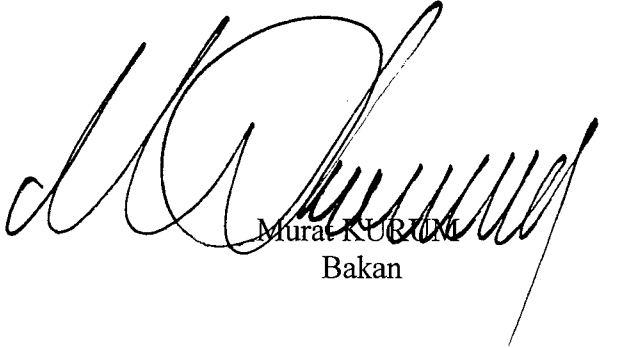
Sayı :30824082-610-11007111
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Kasım 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KUBURU
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

**TUNCELİ MİLLETVEKİLİ
SAYIN AYTEN KORDU'NUN
TBMM 7/15692 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

Basına ve kamuoyuna yansıyan bilgilerden de anlaşılacağı üzere Dersim Çemişgezek'te bulunan Tağar Çayı üzerine ÇED raporu sonuçlanmamasına rağmen kaçak HES inşaatı başlatılmıştır. Doğal güzellikleri ve tarihi mekanlarıyla öne çıkan Dersim' in' Çemişgezek ilçesinde bulunan Tağar Vadisi, İn Delikleri, Uzun Hasan Türbesi, Kale Cami, Hamam-ı Atik, Tağar Köprüsü, Hamidiye Medresesi ile birlikte endemik bitkilerle ve birçok yaban hayatına ev sahipliği yapmaktadır. Vadinin içerisinde bulunan ve Ali Boğazı'ndan doğan ve birçok derenin suyuyla birleşen Tağar Çayı'nda dünyada nesli tükenen su samuru, alabalık habitatu ile birlikte yaban keçilerinin su ihtiyacını karşılıyor, ayrıca birçok endemik türede can suyu olmaktadır.

Er İdare Turizm İnş. Gıda Temizlik Hizmetleri Alımı Sanayi ve Ticaret A.Ş tarafından İşletilmekte olan Çemişgezek HES'in güç artışı ile ilgili ÇED Başvuru dosyası 4 Haziran 2024 tarihi itibarıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı internet sitesinde yayımlandıktan sonra ÇED kararı alınmadan Yusuf Ziya Paşa tarafından 1807 yılında yaptırılan Osmanlı eseri Tağar Köprüsü kenarında HES için inşaat çalışması başlatıldığı anlaşılmaktadır. 2872 sayılı çevre kanunu 10. Maddesi çerçevesinde yürürlüğe konulan ÇED yönetmeliğinin 5'inci maddesi hükmü çerçevesinde projenin projeye aykırı olduğundan dolayı ÇED sürecinin derhal sonlandırılması gerekmektedir. ÇED sürecinin durdurulması ile ilgili bir diğer önemli gerekçe ise Türkiye'nin taraf olduğu BERN sözleşmesi ek 2 listesine göre kesin koruma altında bulunan yaban keçisi, su samuru gibi türlerin yörede yüksek habitat bulduğu, BERN sözleşmesine göre bu habitat alanlarına hiçbir projenin yapılamaması gerekmektedir. Yine alanda tescillenmiş tarihi yapıların bulunması söz konusu projenin yapılmaması için bir başka önemli gerekçedir. Nesilden nesillere korunarak bize aktarılan Tağar çayı ve Dersim doğasının mirasını korumak ve bizden sonraki nesillere aktarmak hepimizin ortak sorumluluğudur.

Dolayısıyla zaman kaybetmeden söz konusu projenin bir an önce durdurulması gerekmektedir.

Doğamızın talan eden bu anlayışa karşı tüm halkımızı mücadeleye çağırıyoruz.

Bu bağlamda;

1-ÇED kararı alınmadan HES için inşaat çalışması başlatılmasının gerekçesi nedir?

2-Yasal gerekçesi olmadan başlayan çalışmanın durdurulması için bir girişiminiz olacak mıdır?

3-Dersim'in doğal habitatu tahrip eden söz konusu projenin sonlandırılması için bir girişiminiz olacak mıdır?

4-Çevre bakanı olarak yükümlülüğünüzde bulunan çevresinin ve ekolojik yaşamın tahrip edilmesine yol açacak söz konusu projenin uygulanmasına izin vermenizin gerekçesi nedir?

5-ÇED raporunda Tağar. Çayı vadisi bölgenin sembolü haline gelmiş dağ keçileri, nesli tükenme riski bulunan su samurları ve Anadolu Semenderi ile birlikte pek çok endemik türe ev sahipliği yapan canlılardan ve bitki türlerinden hiç bahsedilememesinin gerekçesi nedir?

6-HES'in yaratacağı ekolojik tahribat, görsel kirlilik ve gürültü kirliliği ve benzeri etkileri

incelenmiş midir?

CEVAP

1,2,3,4-Tunceli İli, Çemişgezek İlçesi, Tagar Çayı üzerinde Er İdare Turizm İnş. Gıda Temizlik Hiz. Alımı San. ve Tic. A.Ş. tarafından yapılması planlanan "Çemişgezek Regülatörü ve HES Kapasite Artışı (0.124 MWm /0,116 MWe'den 2,104 MWm/2,062 MWe'ye çıkarılması)" projesi hakkında, ÇED Yönetmeliği ÇED Genel Formatı (Ek-3) çerçevesinde hazırlanan başvuru dosyası 21.02.2024 tarihinde sunulmuştur. Söz konusu projeye ilişkin ÇED Yönetmeliği'nin 9. maddesi gereğince ÇED sürecine halkın katılımını sağlamak, proje hakkında bilgilendirmek, görüş ve önerilerini almak amacıyla 24.07.2024 tarihinde Halkın Bilgilendirilmesi ve Sürece Katılımı Toplantısı Tunceli İlinde düzenlenmiştir. 20.08.2024 tarihinde proje özel formatı verilmiş olup bahse konu projenin ÇED süreci devam etmektedir.

ÇED süreci içerisinde yöre halkı tarafından Bakanlığımıza iletilen şikâyet dilekçelerinde bahse konu projenin bölgenin tarihi ve kültürel dokusunu olumsuz etkileyeceği ve projenin inşaat faaliyetine başlandığını belirtilerek gerekli işlemlerin yapılması istenmiş olup, projenin ÇED süreci Bakanlığımızda hâlihazırda devam etmektedir. Bakanlığımızca projenin uygulanmasına ilişkin verilmiş bir izin bulunmamaktadır.

5,6-Bakanlığımız; gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları yürütmekle yükümlüdür.

Söz konusu proje için Bakanlığımızda yürütülen ÇED sürecinde, ÇED Yönetmeliği'nin 8. maddesinin (3). fıkrası kapsamında projenin konusu, türü ve proje için belirlenen yerin özellikleri dikkate alınarak, projeye ait dosyanın, proje kapsamında hazırlanacak olan her türlü bilgi ve dokümanın incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla; ÇED Başvuru Dosyasındaki bilgiler de göz önünde bulundurularak; ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri, Bakanlık yetkilileri ile proje sahibi ve/veya temsilcilerinden oluşan bir İnceleme Değerlendirme Komisyonu (İDK) kurulmuştur.

Tunceli İlinde kurulması planlanan bahse konu kapasite artışı hidroelektrik enerji santrali projesinin çevreye ve doğaya olası etkileri de ÇED süreci içerisinde gerek Bakanlığımızca gerekse proje kapsamında oluşturulan İnceleme Değerlendirme Komisyon üyesi kurum/kuruluşlar tarafından detaylı bir şekilde değerlendirilecektir.

Söz konusu projenin İDK komisyonu içerisinde Tarım ve Orman Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü), Tunceli Valiliği (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü) temsilcileri de yer almaktadır.

Bununla birlikte, gerek halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerileri almak üzere düzenlenen halkın katılımı toplantısında, gerekse ÇED süreci içerisinde Bakanlığımıza sunulan ÇED Başvuru Dosyası, ÇED Raporu ve Nihai ÇED Raporunun halkın erişimine açılması noktasında Bakanlığa/Valiliğe gelen dilekçeler aracılığıyla her aşamada halkın itirazları, görüş ve önerileri alınarak, halk ÇED sürecine dâhil edilecektir. Ayrıca, ÇED sürecinin her aşamasında, şeffaflık ilkesi doğrultusunda tüm paydaşlar sürece dâhil edilecektir.